

List opatření

Základní charakteristiky opatření

ID opatření	CZE31502001
Název opatření v plánu povodí	Zamezení výskytu invazních druhů rostlin a živočichů
Číslo opatření v kapitole plánu povodí	
Katalogový název opatření	Zamezení výskytu invazních druhů rostlin a živočichů
Katalogové číslo opatření	1502
Dílčí povodí	CZE
Typ opatření	Doplňkové
Podtyp opatření	
Typ listu opatření*	C
Vliv 1	Zavedení nebo zavlečení nepůvodních druhů a chorob
Vliv 2	
Vliv 3	
Klíčový typ opatření 1	Opatření za účelem zabránění nepříznivým dopadům invazních nepůvodních druhů a zavlečených chorob nebo jejich omezení.
Klíčový typ opatření 2	
Klíčový typ opatření 3	
Klíčový typ opatření 4	
Klíčový typ opatření 5	
Jiný klíčový typ (specifikace)	
Ukazatel a stav vodního útvaru 1	Biologické složky ekologického stavu/potenciálu povrchových vod
Ukazatel a stav vodního útvaru 2	
Ukazatel a stav vodního útvaru 3	
Efekt na chráněnou oblast 1	Evropsky významná lokalita s vazbou na vodu
Efekt na chráněnou oblast 2	Maloplošné zvláště chráněné území s vazbou na vodu
Efekt na chráněnou oblast 3	

Parametry opatření

Popis současného stavu

Závazným předpisem pro invazní nepůvodní druhy je nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlečení či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů. Invazním nepůvodním druhem se rozumí nepůvodní druh, který ohrožuje biologickou rozmanitost a související ekosystémové služby, a může mít dopad na lidské zdraví či hospodářství. Prioritní invazní nepůvodní druhy s významným dopadem na Unii jsou zařazovány na seznam, který je praktickým nástrojem nařízení č. 1143/2014 EU (dále unijní seznam). Tento unijní seznam je pravidelně aktualizován a v roce 2020 obsahoval celkem 66 druhů. Pro vodní prostředí bylo do seznamu zařazeno celkem 13 rostlin, z toho v ČR se ve volné přírodě nachází 2 druhy (vzácně tokoželka vodní hyacint a vodní mor americký). Z vodních bezobratlých je výskyt ve volné přírodě v ČR potvrzen u 4 až 5 druhů (jedná se především o invazní druhy raků a kraba čínského) a u ryb jsou to zatím 2 druhy (střevlička východní a slunečnice pestrá). Z ostatních skupin, zařazených na unijní seznam, se zejména kolem vodních toků vyskytují rostliny netýkavka žláznatá a bolševník velkolepý. Z živočichů je pak na vodní prostředí vázaná želva nádherná, nutrie říční a ondatra pižmová, značnou část života též husice nilská. V rámci dopadu na biodiverzitu ČR byl vypracován tzv. černý, šedý a varovný seznam nepůvodních druhů, členěný podle míry negativních důsledků expanze druhu, míry a způsobu jejich šíření a také možností managementu.

Při projednávání novely zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů bylo rozhodnuto, že ČR nebude sestavovat národní seznam invazních nepůvodních druhů (jehož vytvoření umožňuje výše uvedené nařízení EU a kde by se měly objevit druhy pro členský stát významné, které nejsou na unijním seznamu) a bude využíván pouze unijní seznam.

Výskyt invazních nepůvodních druhů ztěžuje dosažení cílů směrnice 2000/60/ES, kterými je zlepšení ekologického stavu vnitrozemských povrchových vod. Dopady invazních druhů z unijního seznamu na životní

prostředí se liší. Některé druhy patří mezi potravní a stanovištní konkurenty, kteří se chovají agresivně k ostatním vodním druhům (např. želva bahenní), další způsobují narušování břehů (např. nutrie říční) a především u rostlin je problémem prostorová konkurence (např. netýkavka žláznatá). U invazních severoamerických raků je významným nebezpečím riziko onemocnění račím morem, na které na rozdíl od invazních raků původní druhy raků hynou.

Návrh opatření

- 1) Dokončit schválení novely zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a dalších souvisejících předpisů:
 - zakázat prodávání invazních druhů rostlin a živočichů veřejnosti,
 - stanovit podmínky pro vysazování nepůvodních a invazních druhů pro obce a města
 - stanovit podmínky odchyty a chovu invazních nepůvodních druhů zvířat (mýval, nutrie, raci...), včetně oprávněných osob, způsobů odchyty a zdrojů finančních prostředků,
 - stanovit povinnosti likvidace definovaných invazních druhů na stanovených pozemcích, stanovit sankce při nedodržování této povinnosti,
 - zajistit likvidaci starých zátěží bolševníků a křídlatek a zajistit dotace na jejich odhalování a následné odstraňování, zejména podél vodních toků.¹
- 2) Zajistit analýzu způsobů šíření invazních nepůvodních druhů a zpracovat akční plány pro jednotlivé druhy.
- 3) Metodicky vyřešit působení negativních vlivů invazních nepůvodních druhů na chráněná území a stanovit seznam priorit k řešení/odvrácení/omezení negativních vlivů.
- 4) Vypracovat ekonomické hodnocení při eradikaci, regulaci nebo izolaci druhů
- 5) Zaměřit se na včasný monitoring invazních nepůvodních druhů, doplňovat do nálezové databáze ochrany přírody (NDOP) nové (neetablované) populace invazních nepůvodních druhů a zaměřit se na jejich včasnou eradikaci (vymýcení), regulaci nebo izolaci druhů.
- 6) Stanovit plán dlouhodobého financování opatření.
- 7) Celostátní osvěta o negativním působení invazních druhů rostlin a živočichů

Cyklus plánů, ve kterém bylo opatření navrženo	3
Nositel opatření	MŽP
Partnerská organizace	AOPK ČR, státní podniky povodí, výzkumné organizace, univerzity
Náklady investiční [tis. Kč]	
Náklady provozní [tis. Kč/rok]	
Způsob financování	
Financování z fondů EU	
Možné překážky	
Předpokládané zahájení opatření [rok]	
Rok (období) předpokládané realizace opatření [rok]	1
Předpokládaný rok zlepšení [rok]	

¹ Odhadované termíny závisí na projednávání a přijetí novely ZOPK a dalších souvisejících předpisů (předběžně je termín přijetí počátek roku 2021).